

סוג הבדיקה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטראנריים
מועד הבדיקה: קיץ תשע"ג, 2013
מספר השאלה: 575, 057204
מספר חסרים: א — מפה לשאלה 1
ב — גرافים לשאלה 4
ג — תמונות לשאלה 6

מדינת ישראל
משרד החינוך

גאוגרפיה ופיתוח הסביבה הפיתוח והتنoon המרחבי

2 ייחידות לימוד
השלמה ל-5 ייחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משר הבקרה: שעתיים.
- ב. מבנה השאלה ופתח ההערכה: בשאלון זה שבע שאלות, ומהן עליין לענות על ארבע בלבד.
לכל שאלה – 25 נקודות; סה"כ – 100 נקודות.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אטלס משנת 1993 ואילך:
— אטלס אוניברסיטאי חדש, הוצאת יבנה
(לאmillion למונחי הגאוגרפיה)
— אטלס כרטא – פיזי, מדיני, חברתי, כלכלי
— אטלס כרטא אוניברסלי
- ד. הוראה מיוחדת: כדי להמחיש את תשובהותיך הייעזר בסרטוטים, בחתכים ובגרפים,
לפי הצורך.

כתב במחברת הבדיקה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתב בטויטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טויטה" בראש כל עמוד טויטה. רישום טוויות כלשון על דפים שונים למחברת הבדיקה עלול לגרום לפסילת הבדיקה!

הנחהיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות לנבחנים אחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשר מעבר לדן ◀

גאוגרפיה, קיז תשע"ג, מס' 057204
- 2 -
+ נספחים

השאלות הפיתוח והתכנון המרחבי

בשאלון זה שבע שאלות, ומהן עליר לענות על ארבע שאלות בלבד (לכל שאלה – 25 נקודות).

1. תכנון מרחבי

א. הסבר מהו תכנון מרחבי.

עיין במפת מרכז העיר קנברה באוסטרליה שבנספח א, ותאר עיקרונו אחד של תכנון מרחבי הבא לידי ביטוי במפה. (8 נקודות)

ב. יש מחלוקת בנוגע למעורבות המדינה בתהליכי תכנון.

אחדים טוענים שיש לצמצם את המעורבות של המדינה בתכנון המרחב, ולהניע לכוחות השוק לפעול בחופשיות.

אחרים סבורים שעל המדינה להיות מעורבת יותר בתכנון המרחב, ולהגביל את פעולות כוחות השוק.

הציג נימוק אחד לכל אחת מהטענות (סך-הכול שני נימוקים). (8 נקודות)

ג. ארוגני "המגזר השלישי" משפיעים על תהליכי הפיתוח והתכנון במרחב.

הסביר מהו "המגזר השלישי", ותאר יתרונות אחד ותיסרונות אחד בהשפעה של מגזר זה על תהליכי התכנון. (9 נקודות)

המשך בעמוד 3 ◀

גאוגרפיה, קיץ תשע"ג, מס' 057204
+ נספחים

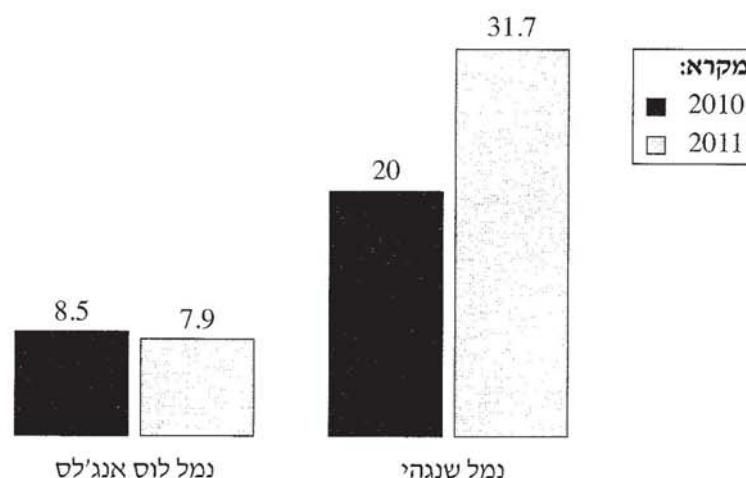
- 3 -

.2

תחבורה ימית

בגראפים שלפניך מוצגים נתונים על נפח הסחורות שעברו בנמלי הים של שנגהי (בsein) ולוס אנג'לס (בארצות הברית). עיין בגראפים ובמפורט שבاطלס, וענה על הסעיפים א-ג.

נפח הסחורות שעברו בנמלי הים של שנגהי ולוס אנג'לס בשנים 2010-2011
(במילוני TEU*)

* ייחודת בין-לאומיות למדידה של נפח סחורות

(מתוך האתרים: www.joc.com; www.portoflosangeles.org)

- א. הסבר את המושגים "עורף כלכלי" (הינטראלן) של נמל ו"חיזית" (פולנד) של נמל. תאר את העורף הכלכלי של בל אחד מהনמלים שנגהי ולוס אנג'לס. (9 נקודות)
- ב. תאר שלושה יתרונות מקום של נמל שנגהי. (8 נקודות)
- ג. תאר את מגמת השינויי בפח הסחורות שעברו בל אחד מהנמלים, והציג שני הסברים למגמת השינויי בנמל שנגהי. (8 נקודות)

המשך בעמוד 4 ◀

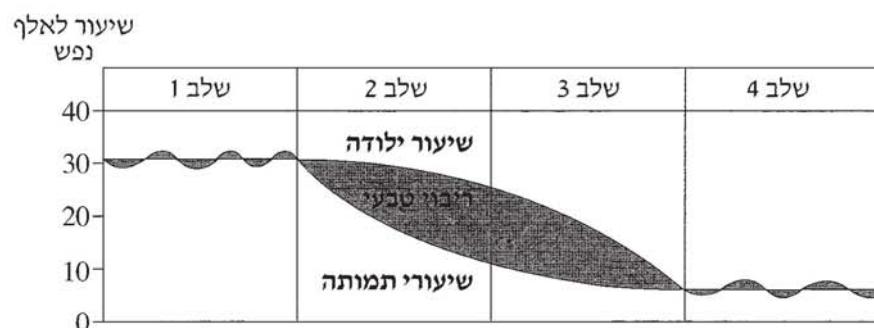
גאוגרפיה, קיז תשע"ג, מס' 057204
+ נספחים

- 4 -

.3. מודל התמורה הדמוגרפית

דיוויד ברוקס, פרשן עיתון הניו יורק טיימס, טען במאמריו:
"במשך עשרות שנים רואו אנשים בגידול האוכלוסייה בעיה. כיום הגענו לקיצוניות האחרת, וברורו
שצעירים הם משאב חסר".
(David Brooks, *NY Times*, 12.5.12)

עיין במודל התמורה הדמוגרפית שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחרין.

א. קבע איזה מהשלבים במודל התמורה הדמוגרפית יכול להתאים לטענה כי "ראו בגידול האוכלוסייה בעיה".

קבע איזה מהשלבים במודל זה יכול להתאים לטענה כי "צעירים הם משאב חסר".
نمוק את קביעותיך. (7 נקודות)

- ב.** קבע באילו מדיניות, מפותחות או תת-מפותחות, צעירים הם משאב חסר.
הציג שתי דרכים אפשריות להתמודדות עם מחסור זה. (9 נקודות)
- ג.** קבע באילו מדיניות, מפותחות או תת-מפותחות, רואים בגידול האוכלוסייה בעיה.
הציג שתי דרכים אפשריות להתמודדות עם בעיה זו. (9 נקודות)

גאוגרפיה, קיז תשע"ג, מס' 057204
+ נספחים

- 5 -

4. יישובים כפריים ויישובים עירוניים

הגרפים בנספח ב מתראים את השינוי במספר התושבים המתגוררים בערים ובכפרים, במדינות המפותחות ובמדינות המפותחות פחות בשנים 1950-2007, ומצביעים תחזית עד 2050.

עlyn בנספח, וענה על הסעיפים א-ג.

א. תאר את מגמות השינוי בכל אחד מארבעת הגרפים. (7 נקודות)

ב. מגמות השינוי במספר תושבי הערים במדינות המפותחות פחות משפיעה על הדרגה העירוני במדינות אלה.

הסבר השפעה זו. (7 נקודות)

ג. מגמת השינוי במספר תושבי הכפרים במדינות המפותחות היא אחת התמורות במרחב הכספי של המדינות אלה.

תאר שלוש תמורהות נוספות במרחב זהה. (11 נקודות)

5. גלעין ושולים באיחוד האירופי

בטבלה ש לפניך נתונים על מדדי פיתוח של מדינות נבחרות באיחוד האירופי. עlyn בטבלה, וענה על הסעיפים א-ב שאחריה.

מדדי פיתוח של מדינות נבחרות באיחוד האירופי (2011)

המדינה	תוצר מקומי גולמי (ב דולרים)	לנפש (ב דולרים)	שיעור המועסקים בחקלאות (באחוזים)	שיעור תיינוקות (ל אלף תושבים)	שיעור המשתמשים באינטרנט (למאות תושבים)
בולגריה	13,800	7.1	10.4	24.4	
בריטניה	36,500	1.4	5	65.6	
גרמניה	38,100	1.6	3.8	69.3	
פורטוגל	23,400	11.7	3.5	35.6	
רומניה	12,500	30	13.9	20.9	

(mtor/atrim: www.cia.gov; www.statsilk.com)

א. מין את המדינות המוצגות בטבלה לשתי קבוצות על פי רמתן החברתית-כלכלית:

מדינות בغالון של האיחוד האירופי ומדינות בשולים של האיחוד האירופי.

הסביר את קביעותך על פי שני מדדים מן הטבלה. (9 נקודות)

ב. בהשתייכות של מדינות השולים לאיחוד האירופי יש יתרונות וחסרונות עבורן.

(1) תאר שני יתרונות. (8 נקודות)

(2) תאר שני חסרונות. (8 נקודות)

המשך בעמוד 6 ◀

ג

גאוגרפיה, קיז תשע"ג, מס' 057204
+ נספחים

- 6 -

.6. חקלאות

בתמונות 1-4 בנספח ג נראים אמצעים טכנולוגיים ושיטות גידול מתקדמות בתחום החקלאות.

עיין בתמונות, וענה על הסעיפים א-ג.

- א. תאר את שיטת הגידול או את האמצעי הטכנולוגי הנראים בכל אחד מהתמונה, והסביר כיצד בכל אחד מהם מייעל את החקלאות. (10 נקודות)

- ב. בחר בשנתיים משיטות הגידול או האמצעים הטכנולוגיים הנראים בתמונות. הסבר כיצד בכל אחד מהם עלול לפגוע בסביבה. (7 נקודות)

- ג. הסבר מהי חקלאות בת קיינה. תאר שיטת גידול או אמצעי טכנולוגי התורמים לפיתוח של חקלאות בת קיינה. (8 נקודות)

.7. אנרגגיה

- א. בנורווגיה ובנירגיה מפיקים ומיצאים נפט בכמות רבה, אך צורכים נפט בכמות מעטה. הסבר גורם אפשרי אחד לשיעור הצריכה הנמוך של נפט בכל אחד ממדינות אלה. (9 נקודות)

- ב. על פי התחזית של ארגון האנרגיה העולמי, בעשור הבאים צפויה עלייה ניכרת בביקוש לאנרגיה בעולם. הצג שני הסברים אפשריים לתחזית זו. (9 נקודות)

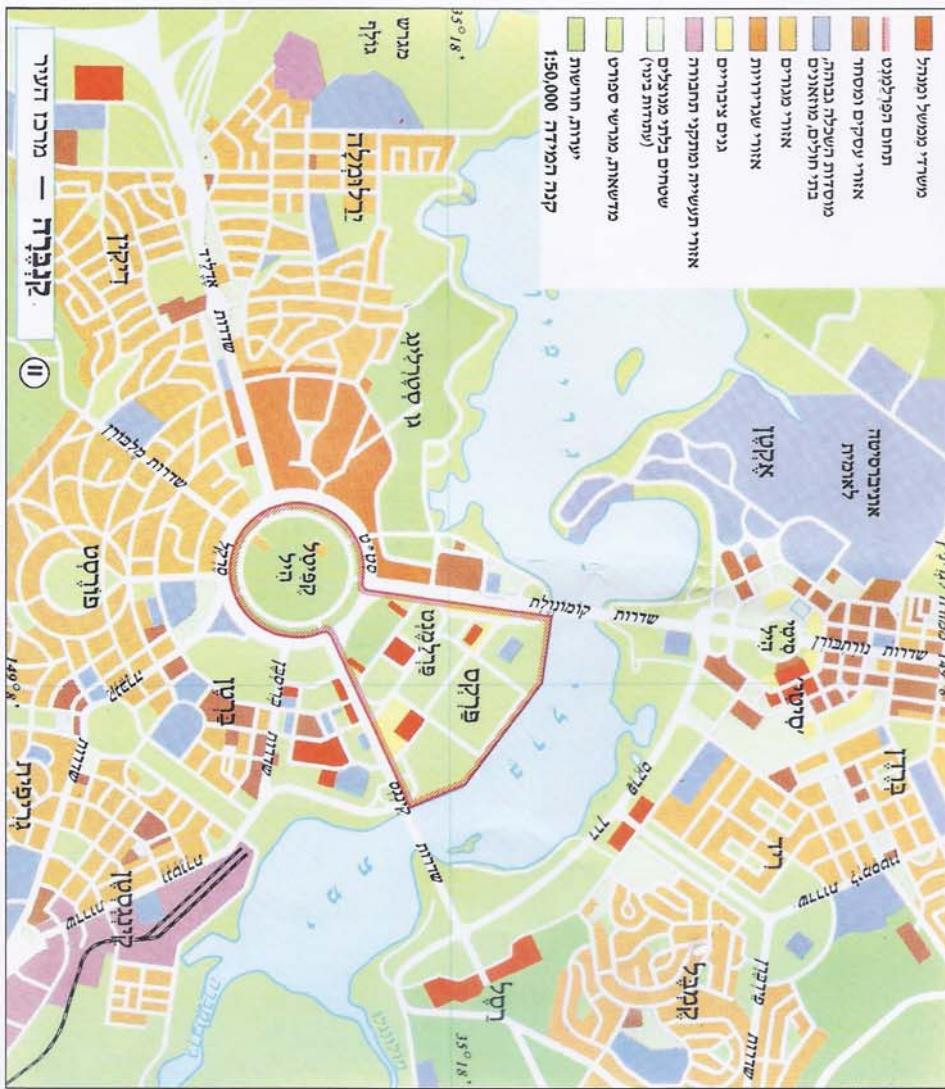
- ג. בניית תואמת אקלים היא אחת הדרכים להתמודד עם העלייה הצפואה בביקוש לאנרגיה. הסבר כיצד. (7 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

575, 057204, דס, יב, תרניר, נס ציונה

1 נס ציונה: מפה מודרנית

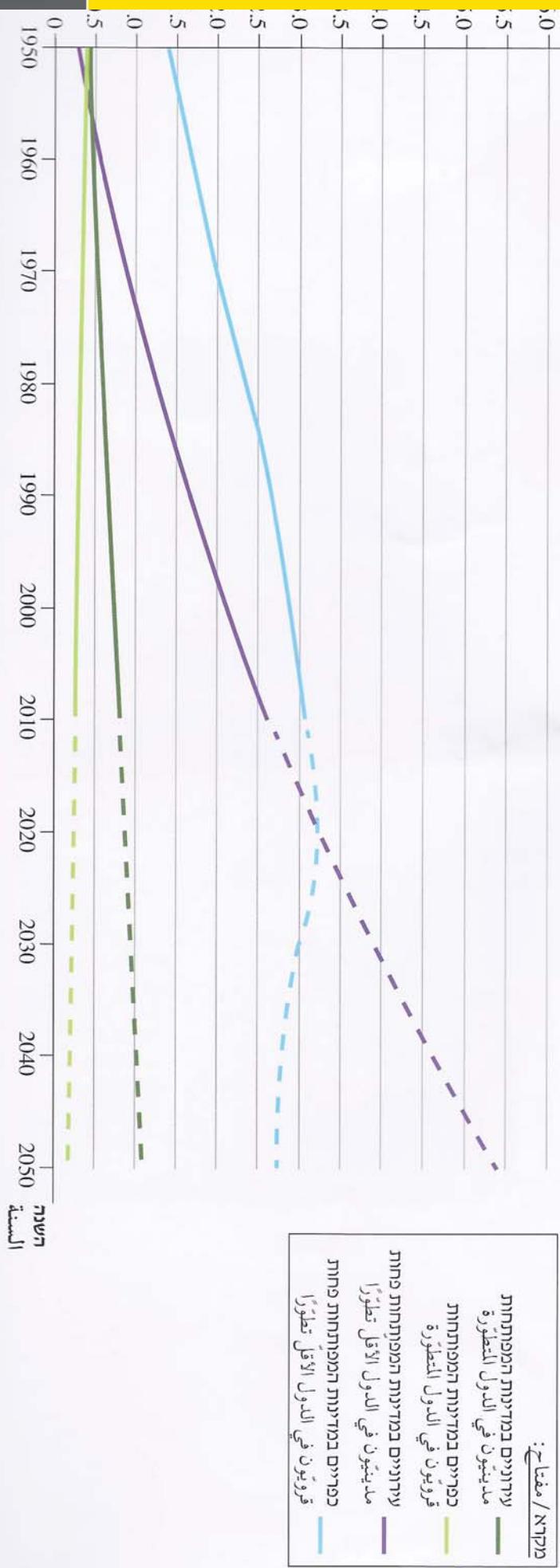
נספח ב: גրפים לשאלת 4 הلحق "ב": רسم بياني לسؤال 4

מספר התושבים בישובים עירוניים ובישובים כפריים

במדינות המפותחות ומהדיינות פחות (עבודות ותעסוקה) 2050-1950

عدد הסكان במדינות המידיניות והמדינות הדרומיות

2050-1950
في الدول المنطرة وفي الدول الأقل تطوراً (حقائق وتوقعات)

גאוגרפיה, קיז' תשע"ג, מס' 575, 057204
לנגן לביבה, ספט 2013, رقم

**נספח ג: תמונות לשאלת 6
ה畎ן "ג": ציורים לسؤال 6**

תמונה 2 / הצלמה 2 צילום: שגיא ארון מוקיביאן סעד

תמונה 4 / הצלמה 4 צילום: ג'ין אלכסנדר, USDA Natural Resources Conservation Service

תמונה 1 / הצלמה 1 צילום: Joveilliers

תמונה 3 / הצלמה 3 צילום: אילת בר-ישראל